

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ..... 20 coroane.
Pe jumătate de an ..... 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Teama de lumină.

Cuvintele Domnului nostru Isus Hristos, că oamenii iubesc întunerecul mai mult decât lumina, se referă nu numai la viața religioasă, ci și la cea culturală. Ce frumoasă, ce înviorătoare, ce dătătoare de viață e lumina, fie fizică, fie spirituală și totuși oamenii mai mult să ascund de ea, decât o caută. Ce puțini oameni înțeleg binefacerile luminei, care luminează, înveselește și vindecă. Insaș lumina fizică numai cu greu a putut fi pricepută de oameni, dar neasemănat mai greu drum trebuie să facă totuși lumina spirituală între oameni. Dacă foilităm istoria lumii ușor ne putem convinge, ce soarte tristă au avut în lume răspânditorii de lumină. Elita omenimei totdeauna a fost puțină, pe când vulgul grosolan și sălbăticit a fost numeros, dar vulgul urește lumina și de aceea răspânditorii ei au trebuit să sufere grozav.

Prin câte greutăți și mizerii a trebuit să treacă descoperitorul Americii, Columb și câte foloase materiale și culturale uriașe a adus lumii! Fiecare om celebru din istoria culturală a lumii a adus neprețuibile foloase oamenilor și nespuse mizerii și-e. Cu câtă teamă și neîncredere vor fi primit oamenii prima locomotivă de tren și primul vapor. Omul e făcut pentru lumină și totuși nu iubește așa lumina, precum iubește întunerecul. Omul e făcut ca să iubească, și totuși el urește mai groaznic decât cel din urmă dobitoc.

De aceea una dintre problemele principale ale educațiunii pe viitor va trebui să fie sădirea și continua cultivare a dragostei pentru lumină, pentru progres în inimile copiilor. Războiul actual ne-a dovedit în mod indiscutabil, că cultura, lumina, este o forță neînvigibilă și că popoarele cari mai mult iubesc întunerecul decât lumina, trebuie să piară de pe fața lumii.

Un popor care a iubit extrem de mult lumina și în primul rând izvorul ei, școala, a fost și este poporul german. Până când ceealaltă lume a discutat, s'a sfădit, a căutat să se îmbogățească cu orice mijloace, poporul german s'a ocupat cu deosebită dragoste de școală și de problema răspândirii luminei în popor. Poporul german a ținut încontinuu la suprafață chestiunea educațiunii și s'a silit să aibă primele școli și primii învățători în lume. Și Doamne! ce puternici, ce străluciți i-a făcut lumina dobândită în școală. Câtă cugutare sănătoasă, câtă putere de viață,

câtă morală, câtă disciplină a sădit în inimile Germanilor școala. Ce roade îmbelșugate a dat la poporul acesta dragostea pentru lumină. Istoria lumii va trebui să se plece înaintea Schulmeisterului german și să-i aducă reverințele sale.

Școala germană a creiat și creiază oameni sănătoși la trup și suflet și mai presus de toate, oameni râvnitori de lumină și nobleță. Școala germană și-a impus pecetea ei nobilă și vieții sociale. Cât simț de jertfă, cât avânt, câtă însuflețire a dovedit societatea germană în decursul războiului mondial și toate aceste sentimente distinse în școală le-au primit. Școala este făclia puternică, care arată poporului german drumul mării. Ce este pentru corpul omenesc inima dela care primesc putere și viață celelalte organe, acelaș organ principal pentru trupul unui popor este școala. Școala germană chiar ca și o inimă sănătoasă, pe de-o parte a curățit poporul german de molimele trupești, iar pe de alta parte, l-a hrănit încontinuu cu o aleasă și nobilă hrană sufletească. Un popor cu o școală admirabilă cum o au Germanii în decursul războiului s'au ridicat și mai sus pe treptele culturii. O sumedenie de instituții caritative și culturale ne ofer dovada cea mai incontestabilă, că acolo unde este cultură și în primul rând dragoste pentru cultură, în orice împrejurări nu poate fi decădere, ci numai înaintare. Din cele multe lucruri bune și vrednice de toată cinstea, cari s'au ivit la Germani în decursul războiului să amintim numai unul:

Cele mai distinse femei germane s'au asociat și au înființat o școală pentru creșterea mamelor.

Fiecare fată germană la vârsta de 15—16 ani, va fi îndemnată să cerceteze aceasta școală un an de zile, unde își va însuși cele mai necesare cunoștințe practice, de cari are lipsă o femeie care mănepoimâne va fi mamă și va avea rolul preafrumos și preaimportant de a fi sufletul unei familii. În școala aceasta li se vor atrage fetelor tinere atențiunea asupra pericolelor și greutăților vieții pe de-o parte, iar pe de altă parte li se vor arăta mijloacele prin cari trebuie să învingă femeia brutalitățile acestei vieți. În această școală admirabilă se va nobilita și mai mult sufletul fetelor germane, aici li se va arăta cum trebuie să-și scoată la iveală femeia și mama toată grația, toată bună-tatea, toată puterea de viață, tot idealismul ce i l-a sădit Dumnezeu în inimă. Cu un cuvânt școala aceasta va sădi în

inimile fetelor tinere convingerea, că o femeie atunci e mai frumoasă și mai curcitoare, când nu hainele, ci sufletul îi strălucește de perlele tuturor însușirilor bune. Poporul german se vede că nu e mulțumit numai cu ostașii lui bravi, ci are ambiția să aibă și cele mai bune mame în lume. Și ce e mai curios! atât statul cât și singuraticii se grăbesc să jertfească cu inimi bucuroase tot ce pot pentru școala aceasta. Și Doamne ce îmbelșugate roade va secera poporul german iarăș pe urma acestei școli. Ce copii — și mai târziu oameni — vor răsări din familiile acestea în cari mamele vor avea un suflet cult și nobil. În casele germane se va sălăslui o vecinică primăvară sufletească care va rodi eroi și eroine.

Și acum să ne permită iubii cetitori să ne pogorim din lumea germană în care e atât de adorată lumina și în care se jertfește totul pentru răspândirea ei, în lumea noastră în care cam cu greu străbate lumina. Câte și câte lucruri frumoase și folositoare s'ar putea face și la noi dacă am avea și noi dragoste pentru lumină, dacă și noi am jertfi totul pentru cucerirea ei.

Cutare intelectual al nostru, destul de capacitat, în toată ziua își omoară regulat vre-o câteva ciasuri în cafenea, în loc să meargă în liber și să cetească vre-o carte din care ar mai putea culege câte o idee, câte un îndemn nobil, dar nu o face, neamul ar avea lipsă de dlui și încă ce lipsă mare, dacă ar avea idei, și nu s'ar ocupă cu fleacuri. Câți intelectuali de ai noștri dacă ar fi mai cruțători și ar pune filer pe filer ar mai putea să iese în lume, să călătorească prin centrele de cultură, unde le-ar veni bine să-și lumineze sufletul și să deie din lumina câștigată și altora.

Pe banii cari se cheltuesc la noi pe albele, rumenele și pe rachiu, alt popor ar face minuni. Deci să nu ne plângem, pentru că noi suntem păcătoși.

Cât conservatism păcătos și păgubitor zace încă în sufletul țaranului nostru. Imi aduc aminte că într'o comună eră vorba să se facă tren, care din punct de vedere cultural și comercial promitea să aducă cele mai mari foloase satului. Dar oamenii noștri cu nici un preț nu voiau să audă de așa ceva. Nici unul nu știă să motiveze că de ce nu da, și nu ba, dar de aceia nu le trebuia tren fiindcă eră ceva nou. Și când totuși trenul s'a înființat din mila altora cine au fost cei dintâi cari au ajuns să recunoască că trenul e bun și folozitor, decât sătenii noștri. Cui i-s'au

inzece venite decât sătenilor noștri cari au dat din mâni și din picioare, că nu le trebuie tren.

Da îi bun trenul frate Nicolae? întreb pe unul din cei mai înfocați opozanți ai trenului. Bun, minunat lucru! răspunde Nicolae al meu. Apoi atunci îl întreb iarăș eu de ce nu l-ați voit. Pă-i nu ști d-ta: mintea cea din urmă a Românului plătește ceva, dar pe cea dintâi lasă-o. Ei, ei bade Nicolae, mintea cea din urmă a Românului în nenumărate cazuri l-a costat pielea pe Român și noi totuși n'am învățat.

Asta e o singură scenă din cele multe care dovedește că suntem frați cu racul.

Toate vorbele frumoase sunt înzădar, cine iubește lumina și jertfește și ultimul filer pentru ea viază și înflorește și cine, ori din ce motiv iubește mai mult întunerecul decât lumina trebuie să se prăpădească ca pomul în care nu mai este sevă. Rusticus.

Cuvântarea,

cu care Preasfinția Sa episcopul Dr. Miron Cristea a deschis sesiunea sinodului eparhial din Caransebeș.

Domnilor deputați!
Cristos a înviat!

Cei din centrul eparhiei Caransebeșului stăm încă sub impresia frumoaselor festivități din incidentul desvălării statuei fericitei împărătese și regine Elisabeta, care s'a ținut a doua zi de sf. Paști în prezența Alteței Sale Arhiducelui Albrecht, ca reprezentant al Majestății Sale Regelui Carol IV. Deci nu pot să nu vă amintesc faptul, că biserica noastră dreptcredincioasă-română din eparhie a folosit acest nou prilej într-o a-și manifesta neclintita și alipire cătră iubita noastră patrie ungară și a reînvi expresiunea fidelității sale omagiale față de înaltul tron, reprezentat prin tânărul arhiduce, care a lăsat în inima tuturor cele mai sincere simpatii. Noi trebuie să-i fim în deosebi recunoscători, căci a fixat în cuvinte istorice virtuțile militare și cetățenești ale fiilor fostei granițe, zicând în cuvântarea Sa festivă „... și fiii fostei granițe au escelat din nou cu tradiționala lor fidelitate cătră rege, cu iubirea de patrie și vitejia lor. Viața și sângele și l-au dat pe altarul patrii“.

Domnilor deputați!

Războiul atât de îndelungat — precum în toată lumea — așa și la noi a pus la grea încercare biserica și sublimile ei învățături. La începutul lui și în anii primi poporul întreg fusese cuprins de un puternic curent de sentimente religioase. Reînviase oarecum viața bisericească. Bisericile s'au umplut, căci cei concentrați — în fața datorinței, de a aduce pentru tron și patrie suprema jertfă — simțiau o adâncă trebuință, de a se apropia de Domnul și de casa Lui; iară rudeniile se grăbiau a cere ajutorul Celui de sus asupra celor plecați la război.

Astăzi însă ni-se pare, că această evlavie a pierdut mult din intenzitatea sa; ba se ivesc chiar semne de însălbătăcire a moravurilor. Cruzimile inerente oricărui război și mai ales războiului din zilele noastre, purtat cu cele mai rafinate mijloace, a produs și generalizat impresia, că glasul Evangheliei lui Hristos este „glasul celui ce strigă în pustie“. Sublima învățatură a creștinismului despre „iubirea deaproapelui“ s'a prefăcut la unii în exploatarea deaproapelui; iară învățatura, care formează culmea moralei creștine și se reasumează în statul „să arunci cu pâine în cel ce te lovește cu pietri“ pare o utopie naivă în fața patimilor, ce s'au deslănțuit între popoarele cele mai culte ale omenirii.

*

Intre astfel de împrejurări nu-i mirare, dacă credința scade și biserica dă de greutăți mari întru împlinirea misiunii sale.

Cu toate acestea biserica nu-i permis să rezigneze, slujitorii ei nu-i iertat să piardă din zelul chemării lor. Din contră greutatea situațiu-

nei trebuie să le înțească puterile, urmând îndemnul Mântuitorului, care le zice: „Indrăzniți! Eu am biruit lumea“.

De mult nu s'a impus clerului sfânta datorință, de a fi la culmea activității sale apostolice ca generației de azi a preoțimei. Timpul cere dela toți o muncă conștiințioasă și cu plan pentru îndreptarea celor de acasă; iară când se va reîntoarce la vetele sale și mulțimea celor concentrați și mai ales a prizonierilor, — cari toți au umblat peste „mări și țări“ și au convenit și conviețuit cu popoare deosebite și cu fel de fel de credințe și vederi: — Activitatea biserice și a preoților ei trebuie să fie și mai întezită. Sufletul acestora poate să fie inficiat de cine știe ce aberațiuni și vederi otrăvite, știut fiind, că de sufletul omului se leagă mai ușor lucruri slabe, dacă nu are conducător constant și neobosit întru stăpînea înclinărilor rele, întocmai cum în grădina, unde nu depui în continuu o muncă încordată, buruienile vânjoase înăbeșă florile nobile și delicate, cari reclamă continuă îngrijire.

*

Deci amvonul trebuie să învie nu numai în unele biserici, ci pretutindenea și duh convingător trebuie să iasă din gura lui. Preoții trebuie mai mult ca ori și când să se nizuască a se înzeștră cu toate cunoștințele de lpsă întru combaterea relelor, vițiilor și scăderilor, ce se vor ivi. Ceice n'au înșiși darul și priceperea a-și pregăti cuvântările, să consulte colecțiile de cuvântări de ale scriitorilor noștri mai buni. Apoi întru sprijinirea muncii lor să procure și ofere credincioșilor scrieri religioase sau cari conțin alte învățături sănătoase; cu un cuvânt să le deie lectură bună, care pe cei rătăciți să-i convingă despre calea greșită, pe care au apucat și să-i readucă la vederi sănătoase.

Completă va fi în această privință activitatea preoțimei numai, dacă în toate comunele se va interesa de creșterea religioasă și a tinerimei, catehizând regulat și cu succes. Derere însă, că pe lângă toate stăruințele noastre tot mai sunt comune, unde catehizarea se face numai așa, de măntuială; ba în unele locuri cu anul nu se ține de loc; și adeseori dela organe străine de biserică trebuie să aflăm despre asemenea gravă întrelăsare. Este un păcat strigător la cer, că în privința educării tinerimei, mai ales pe viitor să nu fie toate organele biserice la înălțimea chemării lor. Preoțimea trebuie să se preocupe în corporațiunile sale și de asemenea momente superioare ale chemării sale, căci acuși va trece și ora a 11.

*

Un lucru mai recomand preoțimei și tuturor fruntașilor bisericei noastre, pe care cu ușurință îl poate îndeplini ori și cine. Mulți dintre prizonieri, cari au petrecut timp mai îndelungat în alte țări prin tabere etc. se vor fi datat la nelucrare, sau chiar lene și trândăvie, mai ales dacă vor fi fost hrăniți rău și tratați neuman. Iară din lene se știe că isvoresc multe rele. Vestitul Carlyle zice: „În lumea aceasta există numai o monstruoasă, și acela e leneșul“.

Gospodăriile celor mai mulți sunt acum de 4 ani pe mâna unor brațe slabe de femeie, sau de copil. Ele așteaptă brațele probate ale bărbaților absenți. Aceștia trebuiesc îndrumați la muncă înnoită, pe care Alecsandri o numește „muncă sfântă dela țară“, întocmai precum și Carlyle afirmă „că munca cuprinde în sine ceva sfânt“. Munca va fi deci cea mai bună conlucrătoare a clerului întru împlinirea grelei sale misiuni, căci mare adevăr cuprinde vorba lui Carlyle: „Prin muncă se nobilitează omul“. „Unde-i muncă“ — continuă Carlyle „dispar buruienile și spinii sălbatici, — și lanuri frumoase se ridică în locul lor... iară omul muncitor încă înceată a fi un agru plin de buruiene, sau o pustie deșartă. Să ne gândim numai la sufletul celui ce se apucă de cel mai de rând soiul de lucru. Din momentul, când își începe munca, întreg sufletul muncitorului i-l cuprinde un anumit grad de adevărată armonie. Sentimente de înđoială, poftă, supărări, jale, descurajare, chiar desperare, stăpănesc adeseori sufletul unui năimț sărac, precum și al altor oameni ca și cum te-ar încunjură niște câni cu dinții rânjiți. Dar îndată ce te dedici cu zel muncii tale, amuțesc câinii și se retrag la locurile lor. Atunci omul devine om cu adevărat. Iară sfânta căldură a muncii devine ca un foc curățitor, care arde

toate veninurile, ce-i otrăvesc sufletul... și armonia binefăcătoare și plină de liniște din el se susține.

Deci în interesul îndreptării credincioșilor noștri îndemni și eu dela acest loc pe toți slujitorii bisericei noastre ortodoxe române din eparhie, că acum — când trăim zile grele — să înceapă și să desvoalte o activitate intensivă sub deviza vechilor călugări, cuprinsă în maxima: „Laborare et orare“, adică credință și muncă.

Sinodul arhidiecezan.

Ședința a doua.

S'a ținut Luni. După verificarea protocolului ședinței prime au urmat rapoartele secțiunilor încredințate cu verificarea deputaților și alegerea comisiunilor.

Deputatul Lazar Triteanfu propune ca pentru studiarea chestiunii școalelor din plănuita „graniță culturală“ să se aleagă o comisie specială, iar sinodul după o consultare de 10 minute, alege pe următorii deputați în comisia amintită: V. Duina, I. Murășan, I. Morariu și Dr. I. Stroia din cler, iar din mireni: V. Almășan, Dr. A. Vlad, Gh. Chelar, Dr. I. Frușa, Dr. S. Moldovan, Dr. I. Papp, Dr. P. Roșca.

În urma constituirii sinodului se prezintă din partea biroului actele înaintate din partea Consistorului arhidiecezan și se împart comisiilor pentru lucrare.

Fiind terminată ordinea de zi, președintele ridică ședința și anuță viitoarea ședință pe Miercuri la orele 10.

Ședința a treia.

După autenticarea protocolului, președintele arhiepiscop citește următorul comunicat:

Venerabile Sinod!

„În ședința de Luni, 30 Aprilie (13 Maiu), a. c. a sinodului nostru arhidiecezan, înainte de constituirea lui, Il. Sa d. baron Dr. Emil Petrichyich Horváth, comisar guvernial ca reprezentant al Ex. Sale dlui ministru de culte și instrucțiune publică, a făcut o declarație în privința rolului și misiunii ce o are dela Ex. Sa ministrul cultelor de a-l reprezenta în sinodul arhidiecezan pe temeiul dreptului de supremă inspecțiune a Maj. Sale.

Eu am accentuat expres în vorbirea mea de deschidere recunoașterea cu supunere omagială a dreptului maiestatic de supremă inspecțiune, declarând în fața dispoziției celei nouă a guvernului și a faptului împlinit cu delegarea reprezentantului său, că noi nu suntem competenți a defini sau prescrie forma în care Maj. Sa găsește de bine a-și exercita dreptul supremei inspecțiuni.

Cum însă ordinațiunea ministerială, prin care mi-s'a notificat delegarea reprezentantului ministerial, și mi-s'a cerut sprijinirea activității lui, eră de caracter strict confidențial (szigoruan bizalmas) referindu-se exclusiv la sfera mea de activitate ca președinte al sinodului, nu m'am simțit îndreptățit a o publică în sinod, ci am cerut dela Excelențele lor, pe cale telegrafică, revocarea ordinațiunii, declarând că pentru susținerea ordinii în sinod eu ca președinte sunt rezpozabil, și iau toată răspunderea și față cu statul“.

Comunicatul s'a dat comisiunii organizatoare.

S'a intrat apoi în ordinea de zi și s'a luat în dezbateră raportul general al Consistorului, după care urmă cel al senatului bisericesc.

Ședința a patra

s'a ținut Miercuri d. a. la orele 4.

Protocolul ședinței a III-a nefiind redactat, autenticarea lui se amână pe altă dată.

A urmat la ordinea zilei raportul comisiunii organizatoare asupra comunicatului presidial în afacerea cu instituirea și trimiterea de comisar guvernial în sinod.

Propunerea comisiunii a constatat din două părți. Partea primă, constatătoare din punctele 1 și 2, o a primit comisiunea cu unanimitate și ea este de următorul cuprins:

Având în vedere, că prin denumirea de comisar se introduce un nou mod de exerciere,

dreptului de supremă inspecțiune al Maj. Sale Regelui, neuzitat până acum în viața noastră constituțională bisericească;

având în vedere, că biserica noastră până în prezent nu a dat nici o ansă serioasă, care să justifice această inovație jignitoare și în consecvențele sale dezastruoasă autonomiei bisericii noastre;

având în vedere, că cu toate că însași scrisoarea domnului conte Apponyi accentuează neștirbirea autonomiei noastre, totuși însuș Domnia Sa dă comisariului guvernial o atare îndreptățire, care conform statutului organic compete numai președintelui sinodului, și autorizează pe comisariul guvernial să exercite drepturile prezidențiale de a îndruma la ordine și de a dizolva sinodul fără de considerare la aceea, că arhiepiscopul-președinte îndeplinitu-și-a sau nu datorința sa;

având în vedere că prin acest drept autonomia bisericii se violează în mod simțitor și se subminează autoritatea și vaza capilor bisericești, comisia organizatoare propune:

I. Se ia cu plăcere act de pașii întreprinși de Excelența Sa Mitropolitul întru susținerea neștirbită a drepturilor noastre autonome bisericești.

II. Sinodul să remonstreze la înaltul guvern în contra măsurilor luate de fostul ministru de culte Apponyi prin scrisoarea sa cu datul 7 Mai 1918 Nr. 4914 Pres., cerând revocarea acestei dispoziții.

Remonstrațiunea să se facă direct din sinod, și în caz, că reprezentațiunea înaintată la guvern nu ar avea succesul dorit, afacerea să se prezinte și Maj. Sale.

Ce vi-se pare de Hristos?

Al cui fiu este El?

(Mateu 21, 42.)

De F. Bettex. Trad. de N. Tandreu, preot.

(Urmare.)

III.

Dar acum ți se întreabă mintea: Oare, Hristos să fie însuș Dumnezeu? Oare, Făcătorul cerului și al pământului să fi lucrat 30 de ani ca simplu teslar, să fi cumpărat lemne, să le fi cioplit și încheiat, să fi făcut uși și ferestre, să fi primit comande, să se fi tocmit asupra plății, iar din plată să-și fi cumpărat haine și încălțăminte? El, Atotțiitorul, carele e din veci, prin care și pentru care s'a creiat tot ce există, seara ostenit și trudit de lucru să fi stat de vorbă cu vecinii adunați înaintea căsuții lui Iosif, să le fi ascultat părerile, să fi auzit rezonoanele lor mândre și trufașe, să fi ascultat jelanțiile și nemulțumirile lor cu lumea, ba chiar cu Dumnezeu, și acolo să fi stat ore, chiar El, Dumnezeu însuși!

El, al cărui este pământul cu toate ființele, ceriul cu stelele, să fi așteptat cu mâna întinsă, până să i-se numere plata pe o zi! Atotputernicul să fi stat ostenit și însetoșat la marginea unei fântâni, așteptând să i se dea și lui o picătură; să se fi plâns oamenilor că-i merge așa de greu; să fi suspinat și să se fi tânguit; să sufere de friguri și fierbințeli, să fie copleșit de dureri și în sfârșit să fie pironit pe cruce! — Nu-i așa? Când te cugeți la așa ceva, vezi că nu poți pricepe! Mintea-ți stă în loc!

Și las-o să stea liniștită, frățioare! Pentru viața aceasta pământească, pentru a sădi și lucra, pentru însurat și măritat și pentru alte ce se întâmplă aici pe pământ ți-a dat-o Dumnezeu. Și pentru lucrurile acestea este ea și bună și folositoare.

Dar nici chiar referitor la acestea nu se poate întinde ea așa departe, nu se poate înălța așa de sus, nici nu poate pătrunde așa de adânc, precum cugeți tu.

Nici cele mai mici și neînsemnate lucruri și cari se întâmplă în fiecare clipă nu le poți

cuprinde și pătrunde cu ea îndeajuns. Nu ști cum crește iarba, cum bucata de pâine, care cu câteva ore înainte stătea pe masă, acum s'a prefăcut în carne și sânge, ba chiar în creerii cu cari cugeți. Cu atât mai puțin vei putea tu adânci temeiurile existenței tale. Nu știi ce este spațiul în care te miști; nu știi ce este timpul în decursul căruia viețuiești; nu știi ce este materia, ce e spiritul; nu știi nici chiar în ce fel și chip viază suflul în corp.

Așadar tu, cu mintea ta, nu poți pricepe și pătrunde nici chiar lumea aceasta mărginită și trecătoare, pe care o vezi. Și cu toate acestea voești să cuprinzi cu ea pe un Dumnezeu infinit, vrei așadar să te ridici peste El?

Și când acestui Dumnezeu, dupăcum ne spune El însuși, i-a plăcut să se coboare în mijlocul creaturii sale, pentruca să o împace cu sine, atunci tu, mic firicel de năsip, tu neînsemnat atom în lumea aceasta mare, voiești să-i prescrii Lui, ce să facă și cum trebuie să lucreze, ca să rămână rațional înaintea rațiunii tale, căci la din contră tu începi să strigi în gura mare: aceasta nu se poate întâmpla! Dumnezeu nu poate fi!

Ci părește gândurile acestea! Recunoaște, că El n'a venit în lumea aceasta trecătoare pentru o faptă obicinuită, pe care să o cuprinzi cu mintea ta și să o poți judeca cu priceperea ta.

Dacă Dumnezeu a luat trup omenesc, Creatorul chip de creatură, atunci înțelege că această taină trebuie să treacă cu mult peste granițele priceperii noastre, căci dacă am putea-o pătrunde și esplică, n'ar mai fi nici decum o faptă dumnezeiască. Atunci mai ales ar fi ceva de necrezut, pentruca un Dumnezeu, pe care l-aș putea eu cuprinde, ar fi un Dumnezeu mic mărginit, ca și mine, și aceasta înseamnă că n'ar mai fi Dumnezeu! Ci aici este o taină, da, taina tainelor, decât care mai mare nu există în cerurile cerurilor, și care nu poate fi decât crezută cu inima și privită cu spiritul.

E Dumnezeu atotputernic? Desigur, va zice oricine, căci dacă n'ar fi astfel, n'ar fi Dumnezeu. Dar lucru ciudat, că atunci când acestui Dumnezeu atotputernic îi place să ia chipul robului, atunci îndată ne gândim, că aceasta nu se poate întâmpla, că așa ceva e cu neputință! Dar putem noi oare să legăm atotputința lui Dumnezeu de mintea noastră îngustă și să-i prescriem ce trebuie să facă, cât de departe poate merge, ce este dumnezeesc și ce nu?

Nu vedem noi, că o atotputință, care ar încăpea în creerii nostri, n'ar fi nicidecum atotputință dumnezeiască?

Și dacă Dumnezeu poate face o minune mică, tot așa poate face și una mare (după cum de altfel nici nu există minuni mari și mici).

Dacă a creiat lumea aceasta, cine oare îl poate opri, ca să se și arate în ea, în forma care lui îi place? Sau oare cum altfel ar fi trebuit să se arate în lume, unul născut Fiu al lui Dumnezeu atunci, când a voit să împace lumea cu sine? Să fi venit purtându-se pe nori, între flăcări de foc și încunjurat de mii de îngeri, după cum va veni odinioară, ca să ne judece? Atunci de sigur n'ar fi fost greu de a-l recunoaște îndată ca Fiu al lui Dumnezeu; atunci toți oamenii s'ar fi prosternut cu fața la pământ înaintea lui. Dumnezeu a voit să-i pună omului o singură, dar și cea mai grea încercare: de a crede în el nu pentru strălucire și putere externă, ci pentru adevărul care iese din gura lui.

Prin aceasta au să fie cunoscuți toți aceia, cari sunt din adevăr, cei născuți din Dumnezeu, că ei și sub vălul acesta simplu și fără lustru au recunoscut glasul celui Preainalt.

(Va urma.)

Fondul preoțesc.

Fondul înființat la 1877 a intrat în al 5-lea deceniu deja, anul trecut trebuia să fie an jubilar, al 40-lea, din motive bine cunoscute însă nu s'a dat nici socola îndatinată.

Starea fondului la finea anului 1915 eră de 1,846.415 cor. azi cu bucurie constatăm că fondul a trecut aproape cu 30.000 peste 2,000.000 cor.; după fundațiunea Gojdu urmează deci în locul întâi în întreaga mitropolie, meritul îi revine primo loco P. S. Sale dlui Episcop, carele chivernisește talantul în adevărat senz evanghelic, spre vădita bucurie a întregului cler diecezan.

Din raportul comisiei a căreia mandat a expirat deja, notez datele mai momentuoase: Restanța taxelor la finea anului 1917 ne dă suma de 169.000 cor., această sumă la aparență mare, provine din restanțele de taxe vechi a preoților mai în vârstă, pe cari statutele nu-i deobligă la achitarea lor, decât prevede anumite restricțiuni și pierderi de drepturi — vezi § 9 — pentru cei indolenți.

Ce ne surprinde este împrejurarea, că o seamă de preoți din parohii fruntașe și în situație materială bunășoară nu își achită datoria față de fond, durere, dar la alte neamuri atari fenomene nu se ivesc, dacă oineva nu se îngrijește de sine și familia sa, cu greu va produce ceva bun în parohie.

Din nouele taxe obligatoare pentru parohii au incurs din teritoriul Consistorului aradan 7220 cor., aproape tot. Oradea încă n'a încasat aproape nimic, este în curgere afacerea, aici deasemenea ni se impune mai multă punctualitate și bunăvoință, alt. um ne vom pomeni cu restanțe colosale peste câțiva ani.

În bugetul anului curent e suscept ca ajutor pentru preoții deficienți, văduve și orfanii 75.000 cor., venitul sperativ e evaluat la 283.000 cor., speșele 121.000 cor., din cari 48.000 cor. se capitalizează, restul e disponibil în senzul statutelor pentru alte cerințe culturale.

Cererea câtorva preoți deficienți și preotese văduve pentru de a li se ridica ajutorul, neavând temei în statute, nu s'a încuviințat.

Nici prin ajutor ridicat n'ar putea face mari isprăvuri petenții, ba susțin, că nici un slujbaș nu poate acoperi speșele cu dotația sa de astăzi, se ajutoră însă fiecare cum poate până vom intra în ogașul vechiu.

Pe noul period s'a ales comisia astfel: I. Georgea și Tr. Vățian, protopopi, R. Nestor, preot Cenad, I. Plavoșin din Timișoara și I. Bonaț din Inand, dela cari cerem ca în viitor să ne arate din ce anume constă fondul nostru? câte realități? câte efecte publice? în ce sumă? câte acții și dela cari instituite? în ce valoare? acestea toate încât noi suntem muritori, iar cei cari vin să fie și în bine orientați pentru cazul când s'ar întâmpla ceva schimbări esențiale, fie în persoane, fie în administrare.

Toți mandatarii prezenți la adunare s'au îndepărtat pe deplin liniștiți și fără nici o rezervă pot să refereze cele constatate cu aceasta ocazie, văzând bazele solide și conducerea înțeleaptă a acestui fond, care P. S. Sa cu drept cuvânt l-a numit stălpul bisericii și „fondul ortodoxiei“.

Natanall.

INFORMAȚIUNI.

Biserica ortodoxă din Basarabia. În Iași a avut loc un sinod al episcopilor din Basarabia sub presiuni metropolitului Moldovei, în care s'a hotărât despărțirea bisericii ortodoxe din Basarabia de biserica rusească și alăturarea ei la biserica autocefală a României.

† **Petru Vasilon**, oficiant la institutul de credit și economii „Victoria“ și administrator al tipografiei „Concordia“, un muncitor și valoros membru al societății române din Arad a trecut la cele eterne Marți, în 4 Iunie n., în etate de 39 ani. Rămășițele pământești ale răposatului în Domnul au fost așezate spre vecinică odihnă Joi, în 6 Iunie, în cimiterul de sus. Panegiricul l-a rostit P. O. D. protopop Traian Vațian, iar în numele institutului „Victoria“, la care a servit cu zel și credință timp de 18 ani, l-a parentat în cuvinte dăioase și mișcătoare colegul său Ioan Moldovan. Il jelesc: nemângăiata soție

Hermia n. Vuia, părinții Ioan și Elena, frații și surorile Ioan, Nicolaie, Iancu Ilie, Alexandru și Ana, soacra Livia văd. Dr. Vuia, cumnații și cumnatele: Dora Vuia măr. Dr. Bontescu, Dr. Victor Bontescu și Salvator Vuia.

Comisar al guvernului pentru examenul de maturitate al elevilor dela gimnaziul român și școala comercială din Brașov, a fost numit dl consilier de secție în ministerul de culte Dr. Petru Ionescu.

Serviciul militar al învățătorilor în timpul verii. S'a scris în ziare, că profesorii și învățătorii vor fi chemați în timpul verii la serviciu militar în cadrele batalionului de întregire. Acum se vestește, că la astfel de serviciu vor fi chemați numai învățătorii împărțiți la serviciu ușor, căci în anul trecut în temeiul unei ordonanțe ministeriale acești învățători au fost concediați. Dar nu toți învățătorii concediați vor fi chemați pe vară sub arme, ci numai cei sub 24 de ani.

Înmormântarea unui dascăl vrednic. În ziua primă de sf. Paști a avut loc în comuna Semlac înmormântarea învățătorului *Grigorie Roșu*, trecut la cele eterne în etate de 70 de ani. A fost unul dintre cei mai distinși învățători ai noștri, muncind timp de 40 ani cu abnegație și însuflețire, în ogorul culturii noastre naționale. La înmormântare a luat parte numeros public, învățătorii din loc și jur. Prohodul l-au săvârșit preoții Lazar Adamovici și Dr. Patriciu Țucra. Panegiricul l-a ținut cu multă elocvență și înduioșare părintele Dr. Patriciu Țucra. În numele învățătorilor a rostit cuvinte pătrunzătoare Ștefan Roja, inv. în Pecica-rom. Ecteniile le-a cântat corul mixt din loc, condus de economul Teodor Suciu, prin ce a dat ultimul onor înființătorului corului țărănimei din Semlac. Pe răposatul îl deplâng: nemângăiata soție, fiica Georgina, măr. Filip Vuia, preot în Aga, nepoții Corneliu și Tiberiu, frate, soră, cumnate, cumnați și numeroase rudeni. Odihnească în pace!

Moartea unui om de omenie. În 13 Mai a fost petrecut la locul odihnei de veci distinsul român Partenie Drăghiciu, fost comerciant în Hălmașiu. Defunctul a fost unul dintre oamenii atât de rari, cari știu ce vor, și merg înainte neținând seamă de greutățile, pe cari le pun în cale oamenii și împrejurările. În vremile cele bune dânsul a luat parte activă la viața atât de plină de mișcare ce se ducea în părțile hălmașiene. A lucrat cu vorba și cu fapta. Când s'a hotărât bunăoară readucerea la viață a despărțământului Hălmașiu al „Asociațiunii“, despărțământ pe care-l păraginise o păcătoasă nepăsare, Partenie Drăghiciu a fost printre cei dintâi la muncă. Sprijinit-a el îndeajuns și alte mișcări cu de asemeni finte nobile. Și acum, la moarte, printr'o dărnice frumoasă deamnă și ducătoare la țintă și-a pus cunună tuturor faptelor sale nobile. A lăsat bisericii sale suma de aproape două mii de coroane, iar propășirii sfântului altar de cultură din Zarand, — gimnaziului dela Brad — i-a destinat frumoasa sumă de zece mii de coroane.

Ur om de omenie am pierdut în frunțașul Partenie Drăghiciu, — fie-i pământul bun și ușor! (G. P.)

Schimb de articli industriali pentru bucate. Ministrul de alimentație a declarat în parlament, că economii vor primi în schimb pentru cerealele oferite diferiți articli industriali necesari. Acțiunea aceasta de schimb se va începe cât mai curând, primind deja organele administrative instrucțiunile necesare. Articlii industriali vor fi puși la dispoziție de comandamentul militar, care va predă economilor articlii necesari, pe asemnatele primite despre predarea cerealelor, dela societatea de produse de război.

Foamete mare în Austria. Ziarul vienez „Neue Freie Presse“ publică declarațiile mai multor primari din orașele principale ale Austriei relativ la starea de alimentație de acolo. Primarii din Innsbruck, Klagenfurt, Bodenbach, Galbonz și din alte orașe prezintă situația în cele mai negre colori și se pare a fi disperată. Toți unison declară că trec zile și săptămâni până să capete populația rațiunea minimală de făină — de cucuruz, căci de grâu nici nu există. — Lapte, unsoare nu este. În Bodenbach abia la 2 săptămâni se ajunge populației câte o jumătate kilă de cartofi. La noi ori cât e de rău, dar totuși de o așa mizerie ne-a ferit Dumnezeu. (R. Pr.)

Primire în școala de cadeți. În școala de cadeți din Sibiu se primesc pentru cursul I al anului 1918/1919 cam 50 de școlari, cari la 1 Septembrie împlinesc 14 ani, dar n'au trecut peste 17 ani și au aplicare cătră cariera militară. La cerere sunt a se alătură atestatele semestrale și finale din clasele 2, 3 și 4 ale vreunei școli medii sau civile. Pentru locurile cu plată cererile sunt a se înaintă până la 8 Iulie la comanda școalei de cadeți de acolo, însoțite de atestatul școlar al anului curent. Dela comanda școalei aspirantul va cere blancheta, care trebuie întregită cu datele trebuincioase și înaintată deodată cu rugarea, după ce mai înainte blancheta a fost vidimată de forul civil sau militar. Pentru locurile gratuite cererile se înaintază direct la ministerul de honvezi. Dela comanda școalei se poate procura regulamentul de primire, în care se arată mai deaproape modalitățile de a întocmi cererea.

Mulțămă. Direcțiunea institutului pedagogic-teologic din Arad mulțamește și pe această cale în numele elevilor și al corpului profesoral doamnelor: văd. Maria Bălan (30 cor.) și văd. Silvia Feier (50 cor.), domnilor: Dr. Teodor Burdan, (50 coroane), Ioan Caprariu (30 cor.), Ioan Ciuban (50 cor.), Pavel Dirlea (40 cor.), Constantin T. Feier (100 cor.), Ioan Georgea (30 cor.), Petru Oprea (20 cor.), George Stan (30 cor.) și Dr. Ioan Suciu (50 cor.), — asemenea și filialei inst. „Victoria“ (50 cor.) pentru contribuțiile în suma totală de 530 coroane, prin cari au contribuit la reușita excursiunii din 23 Mai (5 Iunie) și la augmentarea fondului de excursiune al institutului nostru pedagogic. Mulțămim totodată și pentru dragostea frățească, cu care am fost primiți, călăuziți și găzduiți. Bunul Dumnezeu să le răsplătească cu darurile Sale bogate. Arad, la 24 Mai (6 Iunie) 1918. *Dr. Iosif Olariu*, director.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

Concurse.

Nr. 591/1918.

Pentru deplinirea definitivă a postului de învățător la școala de aplicație de lângă institutul ped.-teologic din Arad, prin aceasta se publică concurs.

Beneficiul împreunat cu acest post este următorul:

a) Salar fundamental 2000 cor. și avansare în salarul fundamental, tot la 4 ani cu câte 200 coroane.

b) Cinci (5) cvinvenale à 200 cor.

c) Bani de cortel în suma anuală de 720 cor.

d) Pentru participarea la conferențele învățătoresți ale noastre, 40 cor.

Recursele reflectanților sunt a se trimite la acest Consistor în termen de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs, ajustate cu următoarele documente.

1. Atestat de botez.

2. Atestat, respective atestate despre calificația recurrentului.

3. Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară.

Arad, șed. cons. dela 27 Martie (9 April) 1918. *Consistorul ort. român din Arad.*

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din Murani, ppresb. Vinga, fostă a păr. Miron Moldovenescu, se publică în temeiul ord. Ven. Consistor Nr. 1689/1918 concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitul împreunat cu acest post este: a) Beneficiul sesiunii parohiale și a intravilanului parohial aparținătoare acestei parohii în extensiunea lor de astăzi. b) Stolele și birul parohial legal. c) Eventuala întregire a dotației dela stat pe care nici comuna bisericească nici autoritatea diecezană n'o garantează.

Cel ales va avea să plătească dările publice după beneficiul său, să catehizeze la școlile din loc și va avea să se îngrijească însuși de locuință.

Parohia este de clasa primă; dela recurenți se recere calificațiunea de clasa primă.

Reflectanții întru cât sunt din altă dieceză vor avea să dovedească la protopopul tractual înainte de prezentarea în parohie, că au conceșiunea prealabilă a Prea Sfinției Sale Domnului

Episcop de-a putea recurge la această parohie, vor avea să-și prezinte documentele originale în termenul concursual la Prea On. Oficiu ppresbiteral în Timișoara-fabric și totodată a se prezintă cu observarea § 33 din Reg. pentru parohii sub durata concursului în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserica din Murani, spre a-și arată desteritatea în cele rituale cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea*, adm. ppresb. al Vingei.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant la școala confesională gr.-ort. rom. din Medveș protopresbiteratul Timișoara, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“ pe lângă următorul beneficiu:

a) Salar dela comuna bisericească 620 cor. Dela aceasta sumă în sus comuna bis. nu poate garantă salarul dar se va cere pentru acoperirea diferenței de salar ajutor de stat. b) Locuință și grădină în natură. c) Pentru participare la conferențele învățătoresți 20 cor. d) Pentru scripturistica 6 coroane.

De încălzitul salei de învățământ se îngrijește comuna bisericească, tot asemenea și de curățitul salei de învățământ, precum și a întregului edificiu școlar în extern. Curățirea internă a locuinței învățătoresți cade în sarcina învățătorului.

Alesul va avea să provadă fără vre-o altă remunerație și cantoratul.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poțitiți de a-și trimite petitul însoțit de documentele recerute și adresat comitetului parohial din Medveș of. protopopes din Timișoara și totodată a se prezintă în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea*, ppresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat pe lângă părintele Nicolae Darabanț din Izvin în temeiul rezoluțiunii preafinalte Nr. 282/1918 se escrie concurs cu termen de 30 zile, în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt: Jumătate din sesiunea parohială. Jumătate din intravilanul și extravilanul dela Nr. casei 271. Jumătate din stolele legale.

Întregirea dela stat, pe care o beneficiază preotul, rămâne rezervată acestuia.

Alesul capelan va avea să îndeplinească toate agendele legate de parohia preotului pe lângă care devine ales, va avea să supoarte jumătate din sarcinile publice, să catehizeze la școlile din loc fără altă remunerație și să se îngrijească însuși de locuință.

Parohia e de clasa primă, deci dela recurenți se recere calificațiunea normată în concluzul Ven. Sinod eparhial din Arad Nr. 84 II 1910.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească la oficiul protopresbiteral deodată cu insinuarea dorinții de a se prezintă poporului.

a) Că au calificațiunea prescrisă și că întrunesc toate condițiunile concursuale b) Intru cât sunt din altă dieceză trebuie să dovedească tot atunci, că posed consimțământul Prea Sf. Sale dlui Episcop diecezan de a reflectă la această parohie. c) Sunt în urmă poțitiți ca în termenul concursual să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică din Izvin spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie.

Petițiunile ajustate cu documentele de lipsă în senzul indicat mai sus, adresate comitetului parohial din Izvin, să se trimită în termenul concursual oficiului protopopes din Timișoara (Temesvár Gyárvaros).

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea*, ppresbiter.

—□—

3—3

Caut o domnișoară

de casă pe timp mai înelungat, care se pricepe la fiert și care ajută în toate lucrurile casei. Respectiva va fi privită ca membru al familiei și îngrijită ca la casa părintească. Ofertele se primesc până la 15 Iunie, anunțând totodată și pretensiunile lunare. A se adresă la *Aurelia Körösladányi*, învățătoare, *Zarandndas* (Arad m.)